

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО; ГОСПОДАРСЬКО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

В. В. Резнікова,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

О. В. Кологойда,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК [347.732+ 336.763] (477)

ПРАВОВИЙ СТАТУС ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ НА ФОНДОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Визначено поняття, ознаки та види професійних учасників фондового ринку. Проаналізовано та систематизовано існуючі доктринальні класифікації фінансових посередників на фондовому ринку. Обґрунтовано висновок, до фінансових посередників на фондовому ринку традиційно належать торговці цінними паперами (в тому числі банки), компанії з управління активами, професійні адміністратори недержавних пенсійних фондів та довірчі товариства. Проте розвиток іпотечного ринку обумовив появу нових видів фінансових посередників (професійних учасників фондового ринку) — це управляючі іпотечним покриттям та управляючі майном, залученим для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, правовий статус яких у спеціальній науковій літературі не досліджений. Встановлено, що посередницька діяльність здійснюється професійними учасниками фондового ринку — фінансовими посередниками, якими визнані торговці цінними паперами, компанії з управління активами, довірчі товариства, професійні адміністратори недержавних пенсійних фондів, управляючі іпотечним покриттям, управляючими майном, залученим для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю. Класифіковано вимоги до фінансових посередників на фондовому ринку (виділено в їх складі організаційно-установчі, майнові, кваліфікаційно-персоніфіковані, програмно-технічні, інформаційні та облікові вимоги; розкрито зміст кожної з вимог). Досліджено правові засади створення та діяльності фінансових посередників на фондовому ринку України.

Ключові слова: фондовий ринок, посередницька діяльність на фондовому ринку (фондове посередництво), фінансові посередники.

© Резнікова В. В., Кологойда О. В., 2013

Правове регулювання професійної господарської посередницької діяльності та правовий статус фінансових посередників на фондовому ринку України потребує спеціального наукового дослідження та вдосконалення. Це обумовлено тим, що поняття “посередництво” в чинному законодавстві України вживається в різних значеннях, а його співвідношення з поняттям представництва в науці є дискусійним. Розвиток іпотечного ринку обумовив появу нових видів фінансових посередників — учасників фондового ринку — це управляючі іпотечним покриттям та управляючі майном, залученим для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю.

Питання правового регулювання діяльності професійних учасників фондового ринку розглядалися в роботах А. В. Габова, А. В. Каліни, О. В. Кологойди, З. Я. Лапішко, Р. А. Майданика, І. Р. Назарчука, І. В. Павлова, Л. В. Панової, В. І. Полюховича, А. В. Попової, А. В. Семенова, Є. Б. Фіолетова та ін.; посередництву присвячені роботи В. А. Васильєвої, Р. В. Колосова, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця, В. В. Резнікової, Г. І. Сальникова та ін. У зазначених дослідженнях розглядалися поняття та ознаки посередництва, поняття та критерії професійної діяльності на фондовому ринку, пропонувалися класифікації її видів і професійних учасників фондового ринку. Однак основна увага дослідників була зосереджена на загальних засадах здійснення професійної діяльності та правовому статусі окремих її учасників — торговців цінними паперами та компанії з управління активами. *Поза межами наукових досліджень залишилась посередницька діяльність таких професійних учасників фондового ринку як недержавні пенсійні фонди, управляючі іпотечним покриттям та управляючі майном, залученим для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю.*

Мета дослідження — визначити поняття та здійснити класифікацію професійних учасників фондового ринку, дослідити правові засади створення та діяльності фінансових посередників на фондовому ринку України.

Особи, які здійснюють професійну діяльність на фондовому ринку, визнаються професійними учасниками фондового ринку. Професійні учасники фондового ринку (юридичні особи) утворені в організаційно-правовій формі акціонерних товариств або товариств з обмеженою відповідальністю, які на підставі ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі — НКЦПФР), провадять на фондовому ринку професійну діяльність, види якої визначені законами України (ст. 1 Закону України від 30 жовтня 1996 р. “Про державне регулювання ринку цінних паперів” [1], ст. 2 Закону від 23 лютого 2006 р. “Про цінні папери та фондовий ринок” [2]).

Професійні учасники фондового ринку залежно від характеру їх професійної діяльності можуть належати до одного з таких видів:

а) фінансові посередники на фондовому ринку (торговці цінними паперами (зокрема банки), компанії з управління активами (далі — КУА), професійні адміністратори недержавних пенсійних фондів (далі — ПАНПФ), управителі іпотечним покриттям, управителі майном), довірчі товариства;

б) професійні учасники депозитарної системи України (Центральний депозитарій, депозитарні установи) та Національний банк України (далі — НБУ) як учасник депозитарної системи;

в) організатори торгівлі цінними паперами;

г) клірингові установи та Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках.

Усім їм властиві такі ознаки: вони є суб’єктами господарювання, створеними у встановленому законом порядку; володіють спеціальною господарською правосуб’єктністю; здійснюють певний вид (види) професійної діяльності на ринку цінних паперів на підставі ліцензії НКЦПФР [3, с. 9–11], крім НБУ та Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, які мають спеціальну правосуб’єктність, визначену на рівні закону і діяльність яких не підлягає

ліцензуванню; мають відокремлене майно, необхідне для здійснення своєї статутної діяльності та несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законодавством.

Обов'язковим учасником посередницької діяльності на фондовому ринку є фінансові посередники, які забезпечують переливання інвестиційних коштів від інвесторів до емітентів. Щодо класифікації фінансових посередників на фондовому ринку, підходи вчених відрізняються. Фінансових посередників залежно від особливостей їх участі в операціях з цінними паперами на первинному та вторинному ринках прийнято поділяти на *дві групи: першу* становлять комісіонери (брокери), призначенням яких є, як правило, чітке виконання доручень емітентів та/або інвесторів щодо розміщення, продажу чи придбання цінних паперів, — таке посередництво має характер переважно технічного сприяння здійсненню операцій інвесторами (емітентами), проте це не виключає можливості впливу з боку комісіонера (брокера) на інвестора стосовно вибору того чи іншого цінного папера для придбання чи продажу; *другу* — різноманітні (за характером діяльності, організаційною побудовою, особливостями правовідносин з клієнтами та іншими ознаками) посередницькі структури, які самостійно, але з дотриманням задекларованих принципів здійснюють придбання та/або продаж цінних паперів [4, с. 523–547]. Б. Б. Рубцов вважає, що їх можна поділити за критерієм виконуваних на фондовому ринку функцій на декілька груп посередників: брокери, дилери, портфельні управителі, інвестиційні консультанти¹. Конкретні інституційні форми цих посередників можуть бути найрізноманітнішими, проте умовно їх можна поділити на дві групи: банки та небанківські установи (і ті, й інші можуть виконувати всі або частину посередницьких функцій з усіма або з певними інструментами фондового ринку) [5, с. 117]. О. В. Калина, В. В. Корнєєв до фінансових посередників на ринку цінних паперів відносять торговців цінними паперами, інвестиційні фонди, банки, довірчі товариства (трасти), фондові біржі, страхові компанії. Фінансового посередника вони визначають як суб'єкта господарювання, що здійснює перерозподіл фінансових ресурсів шляхом проведення операцій з цінними паперами.

Посередниками, на їхню думку, можуть бути:

а) підприємства, що здійснюють посередницьку діяльність з випуску та обігу цінних паперів, виконуючи операції на фондовому ринку за дорученням і за рахунок своїх клієнтів (комісійна (брокерська) діяльність), за свій рахунок (комерційна (дилерська) діяльність) за дорученням емітента в процесі первинного розміщення цінних паперів і надання інших послуг за цінними паперами (інвестиційне консультування, управління портфелями цінних паперів, довірчі операції з цінними паперами, реєстраційні функції тощо), — ці підприємства повинні мати власний капітал відповідно до обсягів виконуваних ними операцій на фондовому ринку;

б) банківські установи, які разом з іншими фінансово-кредитними функціями можуть здійснювати посередницьку діяльність з випуску та обігу цінних паперів, виконуючи відповідні операції на фондовому ринку за власний рахунок, за дорученням і за рахунок своїх клієнтів, здійснюючи реєстраційні функції, довірчі операції з цінними паперами і надаючи позики, пов'язані з цінними паперами;

в) інвестиційні компанії, що виконують одночасно функції фінансового посередника на ринку цінних паперів та інвестора (взаємні фонди інвестиційної компанії акумулюють засоби інвестора для спільного інвестування в цінні папери, діючи за рахунок та в інтересах осіб, які є набувачами їхніх цінних паперів; інвестиційні компанії для інвесторів є інвестиційними менеджерами і консультантами, вони формують їхні активи в цінних паперах, організовують нарахування, виплату доходів за цінними паперами) [6, с. 12, 14, 153–154, 194].

¹ При цьому автор відокремлює діяльність посередників від професійної діяльності на фондовому ринку, оскільки останнє поняття є більш широким і включає в себе також діяльність з організації торгівлі, депозитарно-клірингову діяльність на фондовому ринку.

З. Я. Лапішко на ринку цінних паперів виділяє такі групи фінансових посередників: торговці цінними паперами (банки, інвестиційні компанії та “чисті торговці”), інститути спільного інвестування, НПФ. Серед них найбільш потужна й активна група — торговці цінними паперами, і не менш важлива група — інституційні інвестори, які, в першу чергу, повинні займатися акумулюванням коштів дрібних регіональних інвесторів [7, с. 177–181].

І. В. Павлов, І. І. Пилипенко та І. В. Кривов’язук вважають, що посередниками на фондовому ринку виступають:

1) підприємства, які спеціалізуються на роботі з цінними паперами, здійсненні посередництва з випуску та обігу цінних паперів, виконанні операцій на фондовому ринку за дорученням та за рахунок своїх клієнтів (комерційна/брокерська діяльність), за власний рахунок (комерційна/дилерська діяльність), за дорученням емітента в процесі первинного розміщення цінних паперів та наданні інших послуг щодо цінних паперів (інвестиційне консультування, управління портфелем цінних паперів, довірчі операції з цінними паперами, реєстраційні функції тощо);

2) банківські установи, які поряд з іншими кредитно-фінансовими функціями можуть здійснювати посередницьку діяльність з випуску та обігу цінних паперів, виконуючи операції на фондовому ринку за власний рахунок, за дорученням і за рахунок своїх клієнтів, виконуючи реєстраційні функції, довірчі операції з цінними паперами та надаючи позики, пов’язані з цінними паперами;

3) інвестиційні установи, які поєднують функції фінансового посередника на ринку цінних паперів та інституційного інвестора, тобто інвестора, для якого інвестування в цінні папери є основним джерелом доходів та невід’ємною частиною діяльності [8, с. 209].

Аналіз вищезазначених класифікацій професійних учасників фондового ринку (фінансових посередників) свідчить, що до них традиційно належать торговці цінними паперами (в тому числі банки), КУА, ПАНПФ та довірчі товариства. Проте розвиток іпотечного ринку обумовив появу нових видів фінансових посередників (професійних учасників фондового ринку) — це управляючі іпотечним покриттям та управляючі майном, залученим для фінансування об’єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, правовий статус яких у спеціальній науковій літературі не досліджений.

До професійних посередників на фондовому ринку чинним законодавством передбачено низку вимог:

1. Організаційно-установчі:

а) посередницька діяльність на фондовому ринку підлягає ліцензуванню. Відповідно до ст. 4 Закону України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30 жовтня 1996 р. НКЦПФР у встановленому нею порядку видає ліцензії на такі види професійної посередницької діяльності на ринку цінних паперів:

- брокерська діяльність;
- дилерська діяльність;
- андеррайтинг;
- діяльність з управління цінними паперами;
- діяльність з управління активами;
- діяльність з управління іпотечним покриттям.

У разі здійснення професійними учасниками ринку цінних паперів кількох видів діяльності видається один бланк ліцензії на такі види діяльності.

Діяльність з торгівлі цінними паперами підлягає ліцензуванню НКЦПФР в порядку, визначеному рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі — НКЦПФР) “Про затвердження Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), переоформлення ліцензії, видачі дублікату та копії ліцензії” від 14 травня 2013 р. № 817 [9] (Рішення НКЦПФР від 14.05.2013 р.) та Ліцензійними

умовами провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) — діяльності з торгівлі цінними паперами, затвердженими рішенням НКЦПФР від 14 травня 2013 р. № 819 [10] (далі — Ліцензійні умови з торгівлі цінними паперами). Порядок ліцензування діяльності з управління активами встановлено Положенням про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів, затвердженим рішенням ДКЦПФР від 2 листопада 2006 р. № 1227 [11] (далі — Положення про діяльність з управління активами) та Ліцензійними умовами з управління активами. Порядок ліцензування діяльності з управління іпотечним покриттям визначається Ліцензійними умовами провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів — діяльності з управління іпотечним покриттям, затвердженими рішенням НКЦПФР від 7 лютого 2012 р. № 235 [12] (далі — Ліцензійні умови з управління іпотечним покриттям). Порядок ліцензування діяльності установників управління майном визначається Ліцензійними умовами провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю, затвердженими розпорядженням Державної комісії з регулювання ринку фінансових послуг 24 червня 2004 р. № 1225 [13] (далі — Ліцензійні умови з управління майном). Строк дії ліцензій на провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів є необмеженим [14].

Відповідно до листа Національного банку України “Про ліцензування діяльності небанківських фінансових установ, пов’язаної із здійсненням ними операцій з цінними паперами” від 28 жовтня 2002 р. [15] торговці цінними паперами повинні одержувати генеральну ліцензію на здійснення валютних операцій при здійсненні ними комісійної діяльності, а саме купівлі-продажу цінних паперів, номінованих у іноземній валюті; купівлі-продажу цінних паперів, номінованих в національній валюті, якщо при цьому відбувається перехід права власності від резидента до нерезидента, чи навпаки;

б) професійна діяльність професійних фінансових посередників. Здійснюється за умови членства щонайменше в одному об’єднанні професійних учасників ринку цінних паперів та/або саморегулювній організації, що об’єднує професійних учасників ринку цінних паперів за відповідним видом професійної діяльності (ч. 4 ст. 16 Закону “Про цінні папери та фондовий ринок”);

в) професійний фінансовий посередник (крім банку) відповідно до Порядку формування та ведення Державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів, затвердженого рішенням ДКЦПФР від 14 липня 2004 р. № 296 [16], повинен бути включений до відповідного Державного реєстру фінансових установ, що надають фінансові послуги на ринку цінних паперів;

г) здійснення відповідного виду посередницької діяльності як виключного виду діяльності (крім випадків, визначених законом), що повинно бути відображено в установчих документах. При здійсненні виключної діяльності по випуску та обігу цінних паперів допускається здійснення окремих видів діяльності, пов’язаних з обігом цінних паперів, насамперед діяльності по наданню консультацій власникам цінних паперів (ч. 2 ст. 357 ГК України). Діяльність торговця цінними паперами може поєднуватися з діяльністю зберігача цінних паперів (ч. 3 ст. 26 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”). Поєднання діяльності з управління активами інституційних інвесторів з іншими видами професійної діяльності на фондовому ринку забороняється, крім здійснення діяльності з ведення реєстрів власників іменних цінних паперів у випадках, передбачених ст. 54 Закону України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” [17]. КУА може здійснювати діяльність з управління іпотечним покриттям (ч. 5 ст. 26 Закону “Про цінні папери та фондовий ринок”, п. 14 р. 1 Ліцензійних умов діяльності з управління активами). Управляючий іпотечним покриттям, який відповідно до

законодавства має право поєднувати діяльність з управління іпотечним покриттям з іншими видами діяльності на ринку фінансових послуг (у тому числі на ринку цінних паперів), повинен організувати цю діяльність у складі окремого структурного підрозділу, який діє на підставі відповідного положення про цей підрозділ та виконує функції виключно з управління іпотечним покриттям (п. 2 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям);

г) *щодо організаційно-правової форми.* Торговцем цінними паперами може бути будь-яке господарське товариство або банк, створений у формі публічного акціонерного товариства (пп. 1, 7 ч. 1 р. 3 Порядку та умови видачі ліцензії), хоча в Законі “Про цінні папери та фондовий ринок” зазначено “... будь-яке господарське товариство, для якого операції з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами є виключним видом діяльності або банк” (ст. 17 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”). КУА створюється у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю (ч. 1 гл. 1 р. 2 Ліцензійних умов діяльності з управління активами). Управителем іпотечним покриттям та майном може бути фінансова установа, яка отримала відповідну ліцензію (ч. 2 ст. 15 Закону України від 22 грудня 2005 р. “Про іпотечні облігації” [18], пп. “а” п. 1.3 Ліцензійних умов управління майном);

д) *щодо організаційного та нормативного забезпечення відповідного виду професійної діяльності.* Ліцензіат для провадження професійної діяльності з торгівлі цінними паперами повинен розробити положення про провадження діяльності з торгівлі цінними паперами, положення про відокремлений підрозділ ліцензіата (крім банку) та/або спеціалізований структурний підрозділ, які провадять діяльність з торгівлі цінними паперами (у разі їх створення), положення про внутрішній контроль, призначити контролера, розробити правила проведення внутрішнього фінансового моніторингу та програми його здійснення не пізніше першої проведеної операції або укладеного договору, призначити працівника, відповідального за здійснення внутрішнього фінансового моніторингу, та затвердити його посадову інструкцію, розробити систему управління ризиками професійної діяльності з торгівлі цінними паперами (крім банку).

КУА повинна розробити та затвердити внутрішні документи, що регулюють здійснення професійної діяльності з управління активами та які повинні містити норми, що стосуються внутрішнього контролю, зокрема порядок і строки розгляду звернень клієнтів та професійних учасників фондового ринку, процедуру запобігання несанкціонованому доступу до службової інформації і її неправомірному використанню, розробити та затвердити правила проведення фінансового моніторингу та програми його здійснення не пізніше першої проведеної операції або укладеного договору, призначити працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, протягом одного робочого дня з дати отримання ліцензії та затвердити його посадову інструкцію (п.п. 9, 13, 14 гл. 3 р. 2 Ліцензійних умов з управління активами).

Управляючий іпотечним покриттям повинен розробити положення про провадження діяльності з управління іпотечним покриттям, положення про відокремлений підрозділ ліцензіата та/або спеціалізований структурний підрозділ (у разі їх створення), правила проведення внутрішнього фінансового моніторингу та програми його здійснення, призначити працівника, відповідального за здійснення внутрішнього фінансового моніторингу, та затвердити його посадову інструкцію. Банк при організації діяльності з управління іпотечним покриттям повинен затвердити внутрішні положення про спеціалізований структурний підрозділ банку (його відокремлених підрозділів) для провадження діяльності з управління іпотечним покриттям у порядку, визначеному внутрішніми документами банку (п.п. 8, 10 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям).

Управляючий майном у своїй діяльності зобов'язаний керуватися Правилами фондів, затвердженими та оприлюдненими відповідно до вимог законодавства, які

повинні відповідати Типовим правилам Фонду фінансування будівництва (далі — ФФБ) та/або Фонду операцій з нерухомістю (далі — ФОН), що подавались до Національної комісії, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг разом із заявою на отримання ліцензії, внутрішніми положеннями, перелік та вимоги до яких визначено законодавством України з надання фінансових послуг. Внутрішні положення ліцензіата розробляються та затверджуються відповідно до вимог законодавства (п. 3.2 Ліцензійних умов з управління майном). Правила ФОН повинні передбачати обмеження права довірчої власності управителя ФОН. Такі обмеження встановлені установником управління майном у договорі про придбання сертифікатів ФОН та обумовлюють зобов'язання управителя ФОН забезпечити можливість отримання власниками сертифікатів ФОН доходу відповідно до умов проспекту емісії сертифікатів (ст. 25 Закону України від 19 червня 2003 р. “Про фінансово-кредитні механізми й управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю” [19] (далі — Закон про фінансово-кредитні механізми));

е) банк (його відокремлені підрозділи) повинен організувати свою діяльність відповідно до вимог Положення щодо організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при здійсненні ними професійної діяльності на фондовому ринку, затвердженого рішенням ДКЦПФР від 16 березня 2006 р. № 160 [20];

ж) усі власні випуски цінних паперів заявника на дату подання заяви про видачу ліцензії повинні бути зареєстровані в установленому порядку (пп. 24 гл. 1 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії);

з) управитель, емітент та аудитор (аудиторська фірма) не можуть бути пов'язаними особами. Управитель не може бути пов'язаною особою з обслуговуючою установою. Частка управителя разом з пов'язаними особами у статутному капіталі Центрального депозитарію повинна становити не більше 5 відсотків (пп. 4 гл. 3 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії, пп. 11, 15 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям).

2. Майнові:

а) щодо розміру та порядку формування статутного капіталу. Такий суб'єкт, що є торговцем цінними паперами, може провадити дилерську діяльність, якщо має сплачений грошовими коштами статутний капітал у розмірі не менш як 500 тисяч гривень, брокерську діяльність — не менш як 1 мільйон гривень, андеррайтинг або діяльність з управління цінними паперами — не менш як 7 мільйонів гривень (абз. 7 ч. 1 ст. 17 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”). Мінімальний розмір статутного капіталу та фінансовий стан банку повинні відповідати вимогам, що встановлені НБУ. Розмір статутного капіталу КУА, сплачений грошовими коштами, повинен становити суму не менше ніж 7 млн. гривень на день подання документів до НКЦПФР для отримання ліцензії (п. 3 гл. 1 р. 2 Ліцензійних умов діяльності з управління активами).

Розмір зареєстрованого статутного капіталу для діяльності з управління іпотечним покриттям структурованих іпотечних облігацій повинен бути повністю сплаченим грошовими коштами у розмірі, не меншому ніж 35 мільйонів гривень, а для діяльності з управління іпотечним покриттям звичайних іпотечних облігацій — не меншому ніж 25 мільйонів гривень (п. 13 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям).

ФОН створюється фінансовою установою, яка має сплачений статутний капітал у розмірі не менше одного мільйона євро (ч. 2 ст. 25 Закону про фінансово-кредитні механізми). Управителем майном може бути фінансова установа, статутний капітал якої становить не менше одного мільйона євро, який повинен бути повністю сплачений виключно грошовими коштами до початку залучення коштів від установників управління майном (ч. 2 ст. 4 Закону про фінансово-кредитні механізми) (п. 3.7 Ліцензійних умов з управління майном).

У статутному капіталі заявника (торговця) частка іншого торговця та частка заявника (торговця) у статутному капіталі іншого торговця не може перевищувати

10 % (ст. 17 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”).

Частка торговця цінними паперами не може перевищувати: у статутному капіталі іншого торговця цінними паперами — 10 відсотків; у статутному капіталі Центрального депозитарію та/або частка торговця цінними паперами у статутному капіталі депозитарної установи — 5 відсотків, разом з пов’язаними особами (п. 7, 8 п. 1 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії).

Частка держави в статутному капіталі КУА не повинна перевищувати 10 %. У складі учасників (акціонерів) КУА не можуть бути фізичні особи, які мають не погашену або не зняту в установленому порядку судимість за злочини проти власності у сфері господарської діяльності та/або у сфері службової діяльності, володіють прямо чи опосередковано акціями (частками) у статутному капіталі цієї КУА. Частка КУА у статутному капіталі зберігача не може перевищувати 5 % (п.п. 4, 5 гл. 1 р. 2, п. 15, гл. 3 р. 2 Ліцензійних умов діяльності з управління активами). Управитель, емітент та аудитор (аудиторська фірма) не можуть бути пов’язаними особами (ч. 2 ст. 15 Закону України “Про іпотечні облигації”);

б) торговець (крім банку) повинен мати власний капітал за даними фінансової звітності за рік у розмірі, не меншому ніж мінімальний розмір статутного капіталу, установлений законодавством щодо цінних паперів для окремого виду професійної діяльності на фондовому ринку за підсумком другого та кожного наступного фінансового року з дати створення. КУА зобов’язана підтримувати розмір власного капіталу на рівні, визначеному Ліцензійними умовами діяльності з управління активами. Особа, яка здійснює діяльність з управління активами НПФ, управляючий іпотечним покриттям зобов’язані підтримувати розмір власного капіталу на рівні, не меншому ніж розмір зареєстрованого статутного капіталу (п. 9 р. 1 Положення про діяльність з управління активами, п. 17 гл. 3 р. 2 Ліцензійних умов діяльності з управління активами, п. 13 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям). Власний капітал управляючого майном повинен бути не менше ніж установлений Положенням про фінансові компанії (крім фінансових установ — юридичних осіб публічного права). Управляючий майном повинен проводити безбиткову діяльність протягом останніх двох кварталів, що передують поданню заяви про видачу ліцензії (крім новостворених фінансових установ) (п. “в”–“г” п. 1.3 Ліцензійних умов діяльності з управління майном) та зобов’язаний постійно підтримувати в процесі здійснення діяльності коефіцієнт платоспроможності не меншим ніж 0,08, коефіцієнт абсолютної ліквідності не меншим ніж 0,2. У процесі діяльності поточне співвідношення суми залучених від установників управління майном коштів до власного капіталу управителя не може становити більше ніж п’ятдесят (п.п. 3.10, 3.11 Ліцензійних умов управління майном);

в) наявність у власності або в користуванні нежитлового приміщення, яке повністю відокремлене від приміщень інших юридичних осіб за місцезнаходженням, зазначеним у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців і ліцензії (п. 1 гл. 3 Ліцензійних вимог з торгівлі, п. 1 р. 2 Ліцензійних вимог з управління іпотечним покриттям, п. 3.1 Ліцензійних умов з управління майном). Мінімальні розміри площі таких приміщень, ступінь захисту, який дає змогу зберігати конфіденційність інформації для здійснення окремих видів діяльності визначаються ліцензійними умовами. Приміщення повинно бути обладнано сертифікованою охоронною, пожежною сигналізацією та відповідною охороною, сейфами для зберігання документів та грошових коштів, що залучаються управляючим майном;

3. Кваліфікаційно-персоніфіковані:

а) вимоги щодо сертифікації керівника та фахівців ліцензіата. Керівні посадові особи торговця цінними паперами (у тому числі банку), КУА, ПАНПФ, управляючого іпотечним покриттям їх відокремлених підрозділів, яким надані повноваження щодо провадження діяльності з торгівлі цінними паперами, визначені рішенням ДКЦПФР від 5 січня 1999 р. “Про визначення переліку керівних

посадових осіб, які підлягають сертифікації для здійснення їхніми юридичними особами професійної діяльності на ринку цінних паперів”, мають бути сертифіковані [21]. Фахівці торговця цінними паперами, його відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів, які безпосередньо здійснюють діяльність з торгівлі цінними паперами, повинні бути сертифіковані згідно з Положенням про сертифікацію осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами в Україні, затвердженим рішенням ДКЦПФР від 29 липня 1998 р. [22] за відповідною спеціалізацією (“Торгівля цінними паперами”, “Управління активами” тощо). Мінімальна кількість сертифікованих фахівців для торговців визначається пп. 11–15 гл. 1 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії, для торговця — п. 7, р. 2 Ліцензійних умов з торгівлі цінними паперами, для КУА та професійного адміністратора НПФ — Ліцензійними умовами діяльності з управління активами, управляючого іпотечним покриттям — п. 6 р. 2 Ліцензійних умов з управління іпотечним покриттям та пп. 5 гл. 3 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії;

б) *вимоги щодо заборони суміщення*. Керівник та сертифіковані фахівці торговця цінними паперами, КУА, ПАНПФ, управляючого іпотечним покриттям (їх відокремлених та/або спеціалізованих структурних підрозділів) при здійсненні діяльності з торгівлі цінними паперами не можуть одночасно працювати в інших професійних учасників фондового ринку, а сертифіковані фахівці — також в інших підрозділах заявника (ліцензіата), які здійснюють інші види професійної діяльності (пп. 20 гл. 1 р. 3, пп. 7 гл. 3 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії);

в) *вимоги щодо стажу*. Керівник торговця цінними паперами (крім банку), управляючого іпотечним покриттям структурованих іпотечних облігацій повинен мати стаж роботи на фондовому ринку не менше трьох років, керівник КУА, управляючого іпотечним покриттям звичайних іпотечних облігацій — не менше двох років; за останні два роки цієї діяльності не повинен мати факту анулювання сертифіката на право здійснювати професійну діяльність з цінними паперами в Україні — з торгівлі цінними паперами, бути керівником професійного учасника фондового ринку, якого ліквідовано за рішенням суду або до якого застосовувалась санкція у вигляді анулювання ліцензії. Головний бухгалтер торговця (крім банку), управляючого іпотечним покриттям повинен відповідати Професійним вимогам до головних бухгалтерів професійних учасників ринку цінних паперів, затвердженим рішенням ДКЦПФР від 24 квітня 2007 р. № 815 [23];

г) *вимоги до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ*. Керівник та головний бухгалтер повинні відповідати Професійним вимогам до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ, затвердженим розпорядженням Держфінпослуг України від 13 липня 2004 р. № 1590 [24];

г) *ділова репутація фізичних осіб* — власників з істотною участю у заявника, членів виконавчого органу та/або наглядової ради юридичних осіб — власників з істотною участю у заявника та всіх фізичних осіб, через яких здійснюватиметься опосередкований контроль за заявником, а також особи (осіб), яка (які) здійснює(ють) повноваження одноосібного виконавчого органу (голова та члени колегіального виконавчого органу), керівника служби внутрішнього аудиту (контролю) та головного бухгалтера заявника за останні два роки (крім банку) повинна відповідати вимогам, визначеним пп. 18 п. 1 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії, юридичної особи — власника з істотною участю у заявника та всіх юридичних осіб, через яких буде здійснюватись опосередкований контроль за заявником (крім банку), за останні два роки повинна відповідати вимогам, визначеним пп. 19 п. 1 р. 3 Порядку та умов видачі ліцензії.

4. Програмно-технічні:

а) *щодо технічного та програмного забезпечення*. Професійний фінансовий посередник на фондовому ринку зобов'язаний мати обладнання, у тому числі не менше двох комп'ютерів з пристроєм для безперебійного електроживлення, а також засоби зв'язку (електронна пошта, телефон, факс) та програмно-технічний комплекс,

який забезпечить виконання вимог, установлених НКЦПФР для цієї діяльності, та подання до НКЦПФР адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів із застосуванням електронного цифрового підпису; системи захисту інформації, що відповідають вимогам, установленим Порядком та умовами видачі ліцензії та ліцензійними умовами для забезпечення провадження діяльності з управління іпотечним покриттям.

5. Інформаційні:

а) *розкриття регулярної та особливої інформації* як емітент цінних паперів відповідно до стандартів розкриття інформації Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) [25], положень розд. V Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок”, рішення ДКЦПФР “Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів” від 19 грудня 2006 р. № 1591 [26] про:

1) фінансово-господарський стан і результати діяльності емітента у строки, встановлені законодавством (регулярна інформація);

2) будь-які дії, що можуть вплинути на фінансово-господарський стан емітента та призвести до значної зміни ціни на його цінні папери (особлива інформація);

3) власників великих пакетів (10 відсотків і більше) акцій;

б) *подання інформаційних даних до НКЦПФР*. Подання до Комісії інформації КУА та ПАНПФ про результати діяльності та розрахунок вартості чистих активів інститутів спільного інвестування здійснюється відповідно до вимог рішення НКЦПФР 2 жовтня 2012 р. № 1343 “Про затвердження Положення про порядок складання та розкриття інформації компаніями з управління активами та особами, які здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку” [27]. Подання до НКЦПФР адміністративних даних торговцями цінних паперів здійснюється відповідно до вимог рішення НКЦПФР від 25 серпня 2012 р. № 1283 “Про затвердження Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку” [28];

в) *здійснення фінансового моніторингу* відповідно до Закону України від 28 листопада 2002 р. “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму” [29], рішення НКЦПФР від 19 липня 2012 р. № 995 “Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів” [30], рішення НКЦПФР від 25 листопада 2012 р. № 1851 “Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб’єкта первинного фінансового моніторингу — професійного учасника ринку цінних паперів бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму” [31].

6. Облікові:

а) *торговець зобов’язаний вести облік цінних паперів, грошових коштів окремо для кожного клієнта та окремо від цінних паперів, грошових коштів та майна, що перебувають у власності торговця цінними паперами* (ч. 7 ст. 17 Закону “Про цінні папери та фондовий ринок”). Порядок ведення обліку визначається Правилами (умовами) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андерайтингу, управління цінними паперами, затверджені рішенням ДКЦПФР від 12 грудня 2006 р. № 1449 [32]. *Ведення внутрішнього обліку* забезпечується системою такого обліку, до складу якої входять журнал обліку реєстрації договорів (разових замовлень), реєстр внутрішнього обліку за договорами (разовими замовленнями), який повинен забезпечувати облік грошових коштів, цінних паперів та зобов’язань щодо торговця та кожного клієнта (контрагента) окремо у розрізі укладених та виконаних (невиконаних) договорів (разових замовлень);

б) управитель є довірчим власником отриманого ним в управління майна. Управитель здійснює управління майном відповідно до Правил фонду та договору управління майном. Майно, набуте управителем у результаті управління, включається до складу отриманого в управління майна. Кошти учасників фондів, отримані управителем в управління, відокремлюються від іншого майна управителя, а також від коштів інших фондів (ст. 6 Закону про фінансово-кредитні механізми).

Управляючий майном зобов'язаний вести облік коштів, внесених довірителями до ФФБ, а також облік коштів, спрямованих ліцензіатом з ФФБ на фінансування будівництва, відокремлено від іншого майна ліцензіата, а також від інших ФФБ. Майно, передане установниками в управління, повинно обліковуватися ліцензіатом на окремому рахунку. Облік майна, що перебуває в управлінні, управляючий веде за об'єктами будівництва та складає щодо цього майна окремий баланс (п.п. 3.13, 3.14 Ліцензійних умов з управління майном).

7. Внутрішньо-організаційні:

а) розробити та затвердити відповідні внутрішні документи (правила, положення тощо), які відповідають нормативно-правовим актам НКЦПФР та Нацкомфінпослуг, що регулюють провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;

б) за рішенням наглядової ради (у разі наявності) або вищого органу управління ліцензіата (крім банку) створюється структурний підрозділ або призначається окрема посадова особа, що проводить внутрішній аудит (контроль) відповідно до Положення про особливості організації та проведення внутрішнього аудиту (контролю) в професійних учасниках фондового ринку, затвердженого рішенням НКЦПФР від 19 липня 2012 р. № 996 [33].

Виходячи із вищенаведеного вимоги до професійних учасників (фінансових посередників) на фондовому ринку можна класифікувати на організаційно-установчі, майнові, кваліфікаційно-персоніфіковані, програмно-технічні, інформаційні та облікові; дістала подальший розвиток класифікація фінансових посередників на фондовому ринку, до яких належать торговці цінними паперами, компанії з управління активами, професійні адміністратори недержавних пенсійних фондів, управляючі іпотечним покриття та управляючі майном, залученим для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю. Перспективи подальших досліджень окресленої проблематики пов'язані з визначенням поняття, ознак та видів фондового посередництва, особливостей господарських договорів, що укладаються в процесі здійснення посередницької діяльності на фондовому ринку.

Список використаних джерел

1. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996 р. № 448/96-ВР [Текст] // ВВР. — 1996. — № 51. — Ст. 292.
2. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV [Текст] // ВВР. — 2006. — № 31. — Ст. 268.
3. *Попова, А. В.* Правове становище професійних учасників ринку цінних паперів в Україні [Текст] : автореф. дис на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.04 "Господарське право; господарсько-процесуальне право" / А. В. Попова. — К., 2006. — 20 с.
4. *Резнікова, В. В.* Правове регулювання посередництва у сфері господарювання (теоретичні аспекти) [Текст] / В. В. Резнікова. — Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2010. — 706 с.
5. *Рубцов, Б. Б.* Мировые рынки ценных бумаг [Текст] / Б. Б. Рубцов. — М. : Экзамен, 2002. — 448 с.
6. *Калина, А. В.* Рынок ценных бумаг [теория и практика] [Текст] / А. В. Калина, В. В. Корнеев, А. А. Кошечев. — К. : МАУП, 1999. — 256 с.
7. *Лапішко, З. Я.* Розвиток інституту спільного посередництва як елемент становлення регіонального ринку цінних паперів в Україні [Текст] / З. Я. Лапішко // Регіональна економіка. — 2007. — № 4. — С. 177–181.

8. Павлов, І. В. Цінні папери в Україні [Текст] / І. В. Павлов, І. І. Пилипенко, І. В. Кривов'язук. — К. : Кондор, 2004. — 400 с.
9. Про затвердження Порядку та умов видачі ліцензії на провадження окремих видів професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), переоформлення ліцензії, видачі дубліката та копії ліцензії : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.05.2013 р. № 817 [Текст] // ОВУ. — 2013. — № 48. — Ст. 1736.
10. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) — діяльності з торгівлі цінними паперами : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.05.2013 р. № 818 [Текст] // ОВУ. — 2013. — № 52. — Ст. 1911.
11. Положенням про особливості здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 02.11.2006 р. № 1227 [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 49. — Ст. 3270.
12. Про затвердження Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на ринку цінних паперів — діяльності з управління іпотечним покриттям : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 07.02.2012 р. № 235 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 19. — Ст. 730.
13. Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із залучення коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг 24.06.2004 р. № 1225 [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 30. — Том 2. — Ст. 2046.
14. Про встановлення строку дії ліцензій на провадження окремих видів діяльності на ринку цінних паперів та погодження розміру плати за їх видачу : постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2006 р. № 802 [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 23. — Ст. 1722.
15. Про ліцензування діяльності небанківських фінансових установ, пов'язаної із здійсненням ними операцій з цінними паперами : лист Національного банку України від 28.10.2002 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. — URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v6679500-02>.
16. Про затвердження Порядку формування та ведення Державного реєстру фінансових установ, які надають фінансові послуги на ринку цінних паперів : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.07.2004 р. № 296 [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 31. — Ст. 2099.
17. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди) : Закон України від 15.03.2001 р. № 2299-III [Текст] // ВВР. — 2001. — № 21. — Ст. 103.
18. Про іпотечні облігації : Закон України від 22.12.2005 р. № 3273-IV [Текст] // ВВР. — 2006. — № 16. — Ст. 134.
19. Про фінансово-кредитні механізми й управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю : Закон України від 19.06.2003 р. № 978-IV [Текст] // ВВР. — 2003. — № 52. — Ст. 337.
20. Про затвердження Положення щодо організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при здійсненні ними професійної діяльності на фондовому ринку : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 16.03.2006 р. № 160 [Текст] // ОВУ. — 2006. — № 15. — Ст. 1140.
21. Про визначення переліку керівних посадових осіб, які підлягають сертифікації для здійснення їхніми юридичними особами професійної діяльності на ринку цінних паперів : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 05.01.1999 р. № 1 [Текст] // ОВУ. — 1999. — № 3. — Ст. 118
22. Про затвердження Положення про сертифікацію осіб, що здійснюють професійну діяльність з цінними паперами в Україні : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 29.07.1998 р. № 93 [Текст] // Урядовий кур'єр. — 1998. — 22 жовтня.
23. Про затвердження Професійних вимог до головних бухгалтерів професійних учасників ринку цінних паперів : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 24.04.2007 р. № 815 [Текст] // ОВУ. — 2007. — № 37. — Ст. 1506.
24. Про затвердження Професійних вимог до керівників та головних бухгалтерів фінансових установ : розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 13.07.2004 р. № 1590 [Текст] // ОВУ. — 2004. — № 31. — Ст. 2100.
25. Міжнародні стандарти розкриття інформації для міжнародних пропозицій щодо продажу акцій та отримання початкового котування іноземними емітентами. Міжнародна організація

комісій з цінних паперів (IOSCO), 1998 [Текст] // Міжнародні та національні стандарти корпоративного управління (збірник кодексів і законів). — К. : Міжнародна фінансова корпорація, 2002. — С. 125–176.

26. Про затвердження Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 19.12.2006 р. № 1591 [Текст] // ОВУ. — 2007. — № 9. — Ст. 339.
27. Про затвердження Положення про порядок складання та розкриття інформації компаніями з управління активами та особами, що здійснюють управління активами недержавних пенсійних фондів, та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 02.10.2012 р. № 1343 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 86. — Ст. 3511.
28. Про затвердження Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 25.09.2012 р. № 1283 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 82. — Ст. 3324.
29. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму : Закон України від 28.11.2002 р. № 249–IV [Текст] // ВВР. — 2003. — № 1. — Ст. 2.
30. Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 19.07.2012 р. № 995 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 64. — Ст. 2636.
31. Про визначення критеріїв, за якими оцінюється ризик суб'єкта первинного фінансового моніторингу — професійного учасника ринку цінних паперів бути використаним для відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 25.12.2012 р. № 1851 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 64. — Ст. 2636.
32. Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андерайтингу, управління цінними паперами : рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 12.12.2006 р. № 1449 [Текст] // ОВУ. — 2007. — № 6. — Ст. 235.
33. Про затвердження Положення про особливості організації та проведення внутрішнього аудиту (контролю) в професійних учасниках фондового ринку : рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 19.07.2012 р. № 996 [Текст] // ОВУ. — 2012. — № 75. — Ст. 3039.

*Рекомендовано до друку кафедрою господарського права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 18 квітня 2013 року)*

Надійшла до редакції 15.04.2013

Резникова В. В., Кологойда А. В. Правовой статус финансовых посредников на фондовом рынке Украины

Определено понятие, признаки и виды профессиональных участников фондового рынка. Проанализированы и систематизированы существующие доктринальные классификации финансовых посредников на фондовом рынке. Обоснован вывод, к финансовым посредникам на фондовом рынке традиционно относятся торговцы ценными бумагами (в том числе банки), компании по управлению активами, доверительные общества, профессиональные администраторы негосударственных пенсионных фондов и доверительные общества. Однако развитие ипотечного рынка обусловило появление новых видов финансовых посредников (профессиональных участников фондового рынка) — это управляющие ипотечным покрытием и управляющие имуществом, привлеченным для финансирования объектов строительства и/или осуществления операций с недвижимостью, правовой статус которых в специальной научной литературе не исследован. Установлено, что посредническая деятельность осуществляется профессиональными участниками фондового рынка — финансовыми посредниками, которыми признаны торговцы ценными бумагами, компании по управлению активами, доверительные общества, профессиональные администраторы негосударственных пенсионных фондов, управляющие ипотечным покрытием, управляющими имуществом, привлеченным для финансирования объектов строительства и/или осуществления операций с недвижимостью. Классифицированы требования к финансовым посредникам на фондовом рынке (выделено в их составе организационно-учредительные, имущественные, квалификационно-персонифицированы, программно-технические, информационные и учетные требования; раскрыто содержание каждого из требований). Исследованы правовые основы создания и деятельности финансовых посредников на фондовом рынке Украины.

Ключевые слова: фондовый рынок, посредническая деятельность на фондовом рынке (фондовое посредничество), финансовые посредники.

Rieznikova, V. V.; Kolohoida, A. V. Legal Status of Financial Intermediaries in the Ukrainian Stock Market

Concept, characteristics and types of professional stock market were defined. The existing doctrinal classification of financial intermediaries financial intermediaries were analyzed and systematized. The conclusion to financial intermediaries in the stock market traditionally owned securities firms (including banks), asset management companies, professional managers of pension funds and trust companies. Nevertheless, development of the mortgage market led to the emergence of new types of financial intermediaries (professional of stock market) — a controlling and managing mortgage-backed assets involved to financing the facilities and/or operations with real estate, legal status which the special scientific literature studied. It is fact that mediation was made by professional participants of the stock market — financial intermediaries, which recognized securities firms, asset management companies, trust companies, professional managers of pension funds, managers of mortgage-backed, property managers involved to finance the facilities and/or transactions with real estate. Requirements for financial intermediaries were classified in the stock market (organizational structure of the constituent, property, qualification and personalized software engineering, information and accounting requirements, disclosed the contents of each of the requirements were emphasized). The legal basis of the establishment and operation of financial intermediaries in the stock market of Ukraine were examined.

Keywords: stock market, intermediary activity in the stock market (stock mediation), financial intermediaries.

